

REFERAT

Relizat de
Judecător Dragoș Călin,
Curtea de Apel Bucuresti

1. Scurt istoric si cadrul legal

În România, primele inițiative de promovare a medierii datează din 1996, când Fundația pentru Schimbări Democratice a derulat primul proiect în domeniul medierii alături de *Canadian International Institute for Applied Negotiation* (CIAN) , în care au fost implicați mai mulți reprezentanți ai profesiilor juridice și reprezentanți ai Ministerului Justiției.

În perioada 1999 – 2000, Ministerul Justiției a derulat un program de formare a mediatorilor susținut de către Asociația Baroului American, prin Programul CEELI, și un proiect împreună cu Fundația pentru Schimbări Democratice, în cadrul căruia s-a desfășurat un program pilot de promovare și aplicare a medierii în cadrul Judecătoriei Sectorului 3 București.

În anul 2000 se inițiază de către Ministerul Justiției primul proiect de lege privind medierea, proiect ce a întâmpinat o puternică opoziție, în primul rând din partea parlamentarilor avocați. Ideea ca medierea să fie una din soluțiile pentru creșterea calității actului de justiție și degrevarea instanțelor juridice a fost însă inclusă în angajamentele de aderare ale României față de Uniunea Europeană, fără a se menționa în mod expres dacă acest lucru va fi făcut printr-o lege cadru sau printr-o reglementare numai la aplicarea medierii în relație cu instanțele de judecată.

În luna mai 2003, prin Ordinul Ministrului Justiției, a fost înființat Centrul Pilot de Mediere de pe lângă Tribunalul Dolj și Judecătoria Craiova, iar prin Ordinul nr. 2683/16.09.2003 a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea activității centrului și a fost constituită Asociația „Centrul de Mediere Craiova”. Începând cu luna noiembrie 2003, Centrul de Mediere a demarat activitatea prin organizarea de sesiuni de mediere a cauzelor transmise de pe rolul Judecătoriei Craiova și al Tribunalului Dolj și sesiuni de formare a mediatorilor care îi vizau ca principal grup țintă pe avocați.

La 22 mai 2006 s-a publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator. Această lege clarifică pentru prima oară locul medierii în sistemul de rezolvare a disputelor/conflictelor, rolul și obligațiile mediatorului în rezolvarea unui conflict, cum se poate apela la serviciul de mediere și cine poate fi mediator. Adoptarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator a permis începerea construirii unui sistem unitar de aplicare a medierii în România.

Potrivit legii române, care reglementează un domeniu larg de aplicare, pot fi supuse medierii dispute în materie civilă, comercială, de familie, penală, în domeniul protecției consumatorului dar și în situația conflictelor de drepturi de care părțile pot dispune, din cadrul conflictelor de muncă.

În ce privește medierea în cursul procesului civil, în cazul în care litigiul a fost dedus judecății, soluționarea acestuia prin mediere poate avea loc din inițiativa părților sau la recomandarea instanței, acceptată de părți. La închiderea procedurii de mediere, mediatorul este obligat să informeze instanța asupra rezultatului medierii. În situația în care s-a ajuns la o înțelegere, la cererea părților instanța poate pronunța o hotărâre, luând act de tranzacția părților și va dispune, la cererea părților, restituirea taxei de timbru plătită pentru investirea respectivei instanțe.

Modificările aduse Legii nr. 192/2006 prin Legea nr. 370/2009 și prin O.G. nr. 13/2010 au fost necesare pentru armonizarea legislației interne cu cea comunitară, în special cu dispozițiile Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială. În acest sens, au fost introduse dispoziții exprese referitoare la modul în care părțile pot da forță executorie acordului de mediere, prin intermediul notarului public sau al instanței (art. 59) .

Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010, stabilește ca în tot cursul procesului civil, judecătorul va încerca împăcarea părților, dându-le îndrumările necesare, potrivit legii. În litigiile care, potrivit legii, pot face obiectul **procedurii de mediere**, judecătorul poate invita părțile să participe la o ședință de informare cu privire la avantajele folosirii acestei proceduri. Când consideră necesar, ținând seama de circumstanțele cauzei, judecătorul va recomanda părților să recurgă la mediere, în vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, în orice fază a judecății.

În procesele și cererile în materie comercială evaluabile în bani, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, reclamantul va încerca soluționarea litigiului fie prin **mediere**, fie prin conciliere directă. În cazul în care judecătorul recomandă medierea, iar părțile o acceptă, acestea se vor prezenta la **mediator**, în vederea informării lor cu privire la avantajele medierii. **Mediatorul nu poate solicita plata onorariului pentru informarea părților**. După informare, părțile decid dacă acceptă sau nu soluționarea litigiului prin mediere.

Totodată, Codul de procedură penală, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din 30 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare, a fost modificat și completat după cum urmează: 1. La articolul 10 alineatul 1, litera h) : "h) a fost retrasă plângerea prealabilă ori părțile s-au împăcat **ori a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii**, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plângerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală." 2. După articolul 16 se introduce un nou articol, articolul 16 indice 1, cu următorul cuprins: "Art. 16 indice 1 **Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile: În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente**

pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere, potrivit legii. Inculpatul, cu acordul părții responsabile civilmente, poate recunoaște, în tot sau în parte, pretențiile părții civile. În cazul recunoașterii pretențiilor civile, instanța obligă la despăgubiri în măsura recunoașterii. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute, pot fi administrate probe."

În O.U.G. nr. 51/2008 găsim dispoziții cu caracter stimulat, respectiv cele cuprinse în art. 20 referitoare la posibilitatea restituirii sumei plătite ca onorariu mediatorului, dacă anterior sesizării instanței s-a încercat medierea, dar aceasta nu s-a încheiat printr-o înțelegere, ca și în cazul în care medierea s-a încercat după sesizarea instanței, dar anterior primei zile de înfățișare.

Tot caracter stimulat au și prevederile cuprinse în art. 63 alin. 2 din Legea nr. 192/2006 în care se arată că, în cazul în care conflictul a fost soluționat pe calea medierii, odată cu hotărârea de expedient, instanța va dispune, la cererea părții interesate, restituirea taxei judiciare de timbru plătită pentru investirea acesteia.

2. Rolul medierii și volumul de activitate al instanțelor din România

Este cunoscut și acceptat în întreaga lume faptul că medierea este o metodă eficientă de soluționare a disputelor. În general, este mai rapidă și implică cheltuieli mai mici decât procedurile judecătorești obișnuite. Ea evită confruntarea dintre părțile implicate în procesul judiciar și le permite acestora să își mențină relațiile profesionale sau personale după soluționarea conflictului. Medierea, de asemenea, dă posibilitatea părților să găsească soluții creative disputelor lor, soluții pe care nu le-ar putea obține în instanță.

În sfârșit, recurgerea la mediere ajută la scăderea numărului de cauze aflate pe rolul instanțelor și la reducerea cheltuielilor judiciare atât pentru părțile implicate în proces, cât și pentru instanțe.

Recunoscând aceste merite, șefii de state și de guverne ale statelor membre ale Uniunii Europene, întruniți la Tampere în octombrie 1999, au solicitat crearea în aceste state a unor proceduri alternative, extrajudiciare, pentru soluționarea litigiilor, în scopul de a îmbunătăți accesul la justiție în Europa.

Comisia a implementat acest obiectiv politic și ca urmare, în anul 2002, a prezentat o carte verde, referitoare la mijloacele alternative de soluționare a disputelor, care a condus la o largă consultare printre persoanele interesate, referitor la modalitatea cea mai indicată de promovare a metodelor alternative de soluționare a litigiilor în Europa.

A fost adoptată **Directiva 2008/52/CE privind unele aspecte ale medierii în materie civilă și comercială**¹, care nu reglementează întreaga serie a problemelor

¹ Directiva a fost adoptată la 21 mai 2008 și a fost publicată în Jurnalul Oficial nr. L 136/3 din 24 mai 2008.

supuse medierii, însă stabilește reguli de procedură care asigură strânsă legătură dintre mediere și procedurile judiciare.

Scopul Directivei este acela de a facilita accesul la soluționarea litigiilor și de a promova soluționarea amiabilă a disputelor, încurajând folosirea medierii și asigurând o relație echilibrată între mediere și procedurile judiciare.

Dispozițiile Directivei 2008/52/CE se aplică în cazul litigiilor transfrontaliere, în materie civilă și comercială, cu excepția drepturilor și obligațiilor de care părțile nu pot dispune, în conformitate cu legislația aplicabilă corespunzătoare.

Acest document se referă numai la medierea în materie civilă și comercială, însă nimic nu împiedică statele să adopte legi referitoare la mediere și în alte domenii, cum ar fi dreptul penal, dreptul muncii sau chiar dreptul administrativ.

Pe de altă parte, în art.9 al Directivei este prevăzută obligația statelor membre de a încuraja, prin orice mijloace pe care le consideră potrivite, punerea la dispoziția publicului larg, în special pe internet, a informațiilor privind modalitățile de contactare a mediatorilor și a organizațiilor care oferă servicii de mediere.

Această obligație a fost considerată ca adusă la îndeplinire de România prin afișarea, pe site-ul Ministerului Justiției (www.just.ro) a tabelului mediatorilor autorizați. De asemenea, pe site-ul Consiliului de Mediere (www.cmediere.ro) sunt afișate datele de contact ale mediatorilor, ale asociațiilor de mediatori și ale furnizorilor de servicii de mediere.

Tabelul comparativ al caracteristicilor esențiale ale diverselor metode de soluționare a unui conflict în Spania

	<u>PROCESUL JUDICIAR</u>	<u>CONCILIAREA</u>	<u>NEGOCIEREA</u>	<u>MEDIAREA</u>
PROCEDURA	Formală și rigidă. Reglementată prin lege	Formală/flexibilă. Judecătorul impune regulile.	Absolut informală. Libertatea absolută a părților	Relativ informală. Mediatorul stabilește regulile împreună cu părțile
PUTERILE TERȚULUI	Autoritate sau <i>imperium</i> . Exercițiu puterea în prezent.	Autoritate de referință. Se abține de la a exercita o putere reală.	Nu există tert.	Autoritatea de a exercita conducerea este dată de părți.
ROLUL TERȚULUI INTERVENIENT	Judecă și hotărăște prin constrângere (<i>decizie</i>)	Favorizează încheierea unui acord între părți (<i>tranzacție</i>)	Nu există tert.	Facilitează comunicarea (soluționarea)
PROIECTIA PUBLICĂ	Publicitate (<i>lumină, camere de luat vederi, aparate de fotografiat</i>)	Publicitate atenuată (<i>lumină, dar fără camere de luat vederi, aparate de fotografiat</i>).	Caracterul confidențial este în mâinile părților.	Confidențialitate, secret, intimitate.

LIBERTATEA DE EXPRIMARE	“Tot ce vei spune va putea fi folosit împotriva ta”.	“Ceea ce se va spune nu va fi de folos dacă nu va exista un acord”. În litigiu va folosi doar ceea ce este dovedit.	Conduce neîncrederea.	Ceea ce se va spune nu va avea nicio importanță în procesul viitor. Secretul profesional al mediatorului.
ATITUDINEA PARTICIPANȚILOR	Joc de poker (<i>lipsa colaborării</i>)	Joc de domino (<i>colaborare medie</i>).	Joc de tenis (<i>competitie</i>)	Puzzle (<i>colaborare ridicată</i>)
CARĂCTERUL INTERVENȚIEI	Obligatorie.	Obligatoriu atenuat.	Absolut voluntară.	Voluntară. Sesiune obligatorie de informare.
PREZENȚA AVOCATULUI	Permanentă. Obligatorie (<i>este vocea părții</i>).	Rol secundar de consiliere (<i>vorbeste partea direct</i>)	Rol principal.	Protagonistul este cetățeanul (<i>avocatul îl sfătuiește înainte sau după</i>).
	Câștigă sau pierde. Strategie de război.	Câștigă ceva și pierde altceva (<i>strategie de negociere</i>)	Obține avantaje.	Câștigă și câștigă (<i>strategie de gestiune</i>)

Potrivit **Raportului privind starea justiției**, dat publicității de Consiliul Superior al Magistraturii², datele statistice din ultimii 5 ani relevă o tendință de creștere a numărului de cauze pe rolul instanțelor judecătorești pe toate palierele, numai Înalta Curte de Casație și Justiție menținând relativ constant numărul cauzelor de soluționat³. Față de 2009, **în anul 2010 numărul cauzelor de soluționat a crescut cu 21,79%**. Explicația pentru acest fenomen acut se regăsește în special în modificările legislative care au afectat proceduri (de exemplu, încuviințarea executării silite) sau drepturi cu caracter salarial ori social.

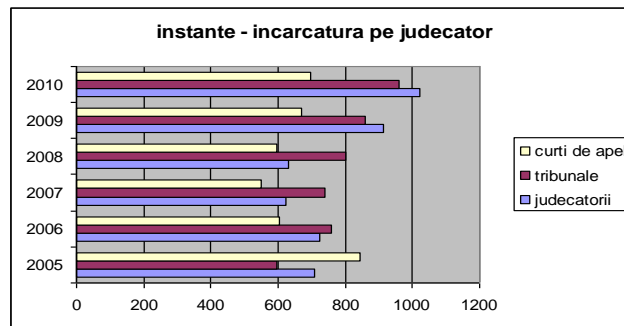
Volum de activitate (nr. cauze)

Anul	Judecătorii	Tribunale	Curți de apel	ICCJ	TOTAL	Evoluție
2010	1.900.299	822.926	193.551	37.494	2.954.270	↑
2009	1.562.582	648.836	174.352	39.786	2.425.556	↑
2008	1.221.007	616.547	165.191	39.241	2.041.986	↑
2007	1.151.983	586.274	149.270	36.031	1.923.558	↓
2006	1.346.829	584.428	158.090	37.941	2.127.288	

² A se vedea <http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=24>

³ Intrarea în vigoare a noilor coduri va atrage o creștere semnificativă a numărului de cauze ce vor reveni spre soluționare instanței supreme. După estimările conducerii ICCJ, volumul de activitate al secției penale va crește de aproape 10 ori. În prezent, acestei secții îi sunt distribuite 35 posturi de judecători, 18 posturi de magistrați asistenți, 36 posturi de personal auxiliar de specialitate și personal conex, căruia îi sunt alocate 23 de încăperi, iar activitatea se desfășoară în două săli de judecată. Pentru a face față viitoarelor modificări, conducerea ICCJ a considerat că îi vor fi necesare: 175 posturi de judecători, 90 posturi de magistrați asistenți, 180 posturi de personal auxiliar de specialitate și personal conex, 115 încăperi și 10 săli de judecată.

Evident, creșterea numărului de cauze pe instanță a avut un efect negativ asupra încărcăturii ce a revenit fiecărui judecător. Astfel, **în anul 2010, fiecare judecător a avut de soluționat un număr de 1.020 cauze la judecătorii, 959 cauze la tribunale, 696 cauze la curțile de apel**⁴ – este cea mai mare încărcătură de cauze pe judecător din ultimii 6 ani (cu excepția situației numerice de la curțile de apel depășită în anul 2005, cauzată de modificările legislative, când fiecărui judecător i-a revenit spre soluționare un număr de 844 cauze). Acest aspecte pot fi reprezentate grafic pe ultimii 6 ani, după cum urmează:

Pe fondul amplificării exponențiale a volumului de activitate la cea mai mare parte a instanțelor, creșterea numărului de dosare soluționate nu poate fi considerat un aspect pozitiv decât sub aspect cantitativ întrucât, cu siguranță, la instanțele foarte aglomerate timpul necesar studierii cauzelor s-a redus considerabil, ceea ce poate afecta atât calitatea soluțiilor, cât și pe cea a motivărilor.

Din datele statistice deținute până în prezent, se constată *reticența justițiabililor în a recurge la procedura medierii ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor* (în anul 2010 instanțele au încuviințat doar 258 de medieri în timpul proceselor), ca de altfel și la *procedura administrării probelor de către avocați* (existentă în legislație de mai mulți ani, dar neutilizată până în prezent), ceea ce duce, în mod automat, la aglomerarea instanțelor de judecată cu tipuri de cauze fără importanță deosebită, dar mare consumatoare de resurse, precum și cu proceduri de comunicare de înscrisuri cu toate părțile, care presupun, de regulă, amânarea soluționării cauzelor.

Consiliul Superior al Magistraturii concluzionează ca se impune o largă popularizare a celor două metode, prin eforturi concertate ale Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii, în parteneriat cu Consiliul de Mediere și Uniunea Națională a Barourilor din România.

La 8 aprilie 2011, reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului de Mediere și Uniunii Naționale a Barourilor din România au hotărât încheierea unor protocoale bilaterale de colaborare.

⁴ În anul 2009, fiecare judecător a avut de soluționat un număr de 915 cauze la judecătorii, 860 cauze la tribunale, 671 cauze la curțile de apel.

Un protocol de colaborare a fost încheiat recent între Consiliul de Mediere și Institutul Național al Magistraturii, precum și între Consiliul de Mediere și Curtea de Apel București.

3. INFORMAȚII DESPRE PARTENERI

3.1. Consiliul de Mediere⁵

Pentru a contribui la organizarea sistemului, Legea nr. 192/2006 a creat un organism autonom care desfășoară o activitate de interes public. Acesta este Consiliul de mediere, format din 9 persoane autorizate ca mediator (și 3 membri supleanți), desemnate prin vot de mediatorii autorizați. În cadrul unui mandat de 2 ani, membrii Consiliului își asumă responsabilitatea de reglementare în domeniul medierii, vizând în principal asigurarea calității actului de mediere și construirea unui sistem coerent de utilizare a medierii în România.

În ceea ce privește modul de funcționare a Consiliului de mediere, art. 19 din Legea nr. 192/2006 prevede: “(1) Consiliul de mediere se întrunește lunar sau ori de câte ori este necesar, la convocarea președintelui. (2) Ședințele Consiliului de mediere sunt publice, cu excepția cazului în care membrii săi hotărăsc altfel. (4) În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul de mediere adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor care îl compun. (5) La lucrările Consiliului de mediere pot fi invitate să participe persoane din orice alte instituții sau organisme profesionale, a căror consultare este necesară pentru luarea măsurilor sau pentru adoptarea hotărârilor Consiliului de mediere.”

Atribuțiile principale ale Consiliului sunt, de asemenea, definite prin lege (art. 20):

- promovează activitatea de mediere și reprezintă interesele mediatorilor autorizați, în scopul asigurării calității serviciilor din domeniul medierii, conform prevederilor legii;
- elaborează standardele de formare în domeniul medierii, pe baza celor mai bune practici internaționale în materie;
- autorizează programele de formare profesională inițială și continuă, precum și pe cele de specializare a mediatorilor;
- întocmește și actualizează lista furnizorilor de formare a mediatorilor care au obținut autorizarea;
- autorizează mediatorii, în condițiile prevăzute de prezenta lege și de procedura stabilită prin Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului de mediere;
- cooperează, prin intermediul Sistemului de informare în cadrul pieței interne, cu autoritățile competente din celelalte state membre ale Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European și din Confederația Elvețiană, în vederea asigurării

⁵ <http://www.cmediere.ro>

controlului mediatorilor și a serviciilor pe care aceștia le prestează, în conformitate cu prevederile O.U.G. nr. 49/2009;

- întocmește și actualizează tabloul mediatorilor autorizați;
- ține evidența birourilor mediatorilor autorizați;
- supraveghează respectarea standardelor de formare în domeniul medierii;
- eliberează documentele care atestă calificarea profesională a mediatorilor;
- adoptă Codul de etică și deontologie profesională a mediatorilor autorizați, precum și normele de răspundere disciplinară a acestora;
- ia măsuri pentru respectarea prevederilor conținute de Codul de etică și deontologie profesională a mediatorilor autorizați și aplică normele privind răspunderea disciplinară a acestora;
- face propuneri pentru completarea sau, după caz, corelarea legislației privind medierea;
- adoptă regulamentul privind organizarea și funcționarea sa;
- organizează alegerea următorului consiliu de mediere, în condițiile prevăzute de lege;
- îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege.

Principalele acte normative elaborate până în prezent de Consiliul de mediere sunt:

- Codul de Etică și Deontologie Profesională a Mediatorilor, publicat pe site-ul Consiliului;⁶
- Regulamentul de Organizare și Funcționare a Consiliului de Mediere (supus și dezbaterii publice);⁷
- Standardul de Formare a Mediatorului;⁸
- Normele de Răspundere Disciplinară a Mediatorilor Autorizați, publicate pe site-ul Consiliului;
- Ghidul Practic pentru Parcurgerea Procedurii de Autorizare a Mediatorilor, publicat pe site-ul Consiliului;

Consiliul de mediere este singura instituție care are responsabilitatea de a aviza formele de exercitare a profesiei de mediator și de a ține evidența acestora. Autorizarea mediatorilor a demarat în octombrie 2007 și se realizează în două etape. Într-o primă

⁶ <http://www.cmediere.ro>

⁷ Publicat în M.Of. al României, Partea I, nr. 505 din 27 iulie 2007.

⁸ Aprobata prin Hotărârea nr. 12/2007 a Consiliului de Mediere, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 713 din 22 octombrie 2007.

etapă se depune la Consiliul de mediere o cerere de evaluare însoțită de un dosar cu acte care dovedesc faptul că persoana respectivă se înscrie în prevederile art. 7 și ale art. 72 alin. 2 din Legea nr. 192/2006, iar în a doua etapă se depune o cerere pentru avizarea formei în care doresc să își exercite profesia de mediator.

În prima fază a autorizării, cele mai multe dosare au fost depuse de persoane care s-au format înainte de apariția legii, prin programe din cele mai diverse, atât în țară cât și în străinătate, după care a început procedura de autorizare și pentru cei care au urmat cursuri susținute de furnizori autorizați conform Legii nr. 192/2006. În prezent, Tabloul mediatorilor cuprinde peste 2000 de mediatori autorizați (primul Tablou al mediatorilor, publicat în luna iunie 2008, includea 301 mediatori).

Mediatorii autorizați sunt înscrși într-un Tablou al mediatorilor, publicat anual în Monitorul Oficial al României, pe site-ul Consiliului de Mediere și pe site-ul Ministerului Justiției care, la rândul său, urmează să îl distribuie către toate instanțele de judecată, precum și către orice alte instituții interesate de mediere. Tabloul Mediatorilor este actualizat lunar, după fiecare ședință a Consiliului în care se aprobă intrarea pe Tablou a noilor mediatori.

3.2. GEMME - Grupul European al Magistratilor care sustin Medierea (Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation)⁹

GEMME este o asociatie europeană, născută dintr-o inițiativă franceză, care își propune să reunească judecători din diferite țări ale Uniunii Europene plus Elveția, Liechtenstein, Norvegia, Islanda, care consideră că o justiție eficientă și pacificatoare impune, printre alte cerințe, promovarea și dezvoltarea de modalități alternative de soluționare a conflictelor, în special medierea judiciară.

O secțiune națională se formează când sunt cel puțin șapte adeziuni ale unor magistrați din aceeași țară (persoane fizice sau juridice).

Asociația este condusă de un Consiliu de Administrație compus din cel puțin cinci membri aleși de Adunarea Generală, plus un membru numit de fiecare secțiune națională.

Consiliul alege, din rândul membrilor săi, un Birou compus dintr-un președinte, patru vicepreședinți, un secretar general și un secretar general adjunct, un trezorer și un trezorer adjunct.

Președintele Grupului European al Judecătorilor pentru Mediere este dl. Gavin Lightman (Anglia). Vicepreședinți sunt Beatrice Brenneur (Franta), Isabel Tomas Garcia (Spania), Anne Martien van der Does (Olanda) și Dragos Călin (România),

Reprezentanții secțiilor naționale la 1 ianuarie 2011 sunt: Peter Osten (Germania), Carl Vrints (Belgia), Gabrielle Vonfelt (Franta), Albertina Aveiro Pereira

⁹ A se vedea www.gemme.eu

(Portugalia), Mercedes Caso sau Isabel Tomas Garcia (Spania), Jocelyne Deville-Chavanne (Elvetia), Maria Giuliana Civinini (Italia), Anne Martien van der Does (Olanda), Ales Zalar (Slovenia, Ministrul Justitiei), Dragos Călin (România), Marta Nagy (Ungaria), Malgorzata Kuracka (Polonia), Zane Petersons (Letonia), Anu Amer (Estonia), Felicitas Paller (Austria), Desislava Djarova (Bulgaria), Gavin Lightman (Anglia), Oyvind Smukkestadt (Norvegia) si Constantin Rizos (Grecia).

În cadrul GEMME funcționează mai multe grupuri de lucru: un grup de lucru privind medierea familială internațională, ce își propune să studieze formarea mediatorilor, să identifice mediatori de familie bilingvi, să urmeze lucrări asupra medierii familiale internaționale la autoritățile europene, pentru a face un inventar al celor mai bune practici.

De asemenea, a fost creat un grup de formare în mediere și conciliere, ce își propune, în parteneriat cu Rețeaua Europeană de Formare Judiciară, formarea unui grup european de formatori în abilitățile de comunicare.

Colocviul european de la Lisabona, din decembrie 2006, a fost un mare succes. Numeroase secțiuni naționale au fost reprezentate (Belgia, Marea Britanie, Italia, Spania, Olanda, Norvegia, Germania, Franța). Colocviul a fost organizat în cea mai prestigioasă universitate din Portugalia (Universitatea din Lusiada) și au participat Alberto Costa, Ministrul Justiției, și Tiago Joao, secretar general al Ministerului Justiției, care și-au arătat interesul în domeniul medierii și al activității GEMME. Ministrul Justiției a anunțat instituirea medierii în litigiile de muncă în Portugalia, chiar a doua zi după încheierea colocviului.

Conferința Europeană de la Valencia a avut loc la 15 noiembrie 2007, participând 350 de invitați din Spania, Marea Britanie, Elveția, Germania, Italia, Belgia, Franța, Mexic, Chile, Peru. Înalte autorități au fost prezente, printre care reprezentantul Ministerului Justiției al Spaniei, Ministrul de Justiție din Comunitatea Valencia, doi membri ai Consiliului Superior al Justiției din Spania, reprezentanți ai Curții Supreme.

În perioada 6-7 noiembrie 2008, secțiunea elvețiană a GEMME a desfășurat un congres internațional la Geneva, cu tema "Medierea în serviciul păcii."

În primăvara anului 2009, secțiunea olandeză a organizat un congres în Olanda, pentru a sărbători 10 ani de mediere.

Unul dintre proiectele GEMME se axează pe organizarea de schimburi de judecători, astfel încât aceștia să poată urmări de fapt, practica medierii aplicată în cadrul diferitelor sisteme juridice naționale. Acest proiect a rezultat dintr-un parteneriat cu Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (EJTN) destinat să promoveze formarea în străinătate.

O sesiune de instruire cu tema "Medierea în litigiile civile și comerciale transfrontaliere" a avut loc la Atena, în perioada 9 - 12 octombrie 2007, fiind organizată de CMAP, în parteneriat cu GEMME. Această sesiune a reunit sute de participanți, fiind finanțată de Comisia Europeană. Sesiunea a permis judecătorilor din diferite țări ale

Uniunii Europene să aibă un schimb de bogat de experiență. A doua sesiune de instruire a avut loc la Berlin, în octombrie 2007, cu colaborarea lui Jack Himmelstein, un pionier al medierii în Statele Unite. Acest seminar a fost un mare succes, abordând experiențele de mediere cu colegii din Elveția și Austria. A treia sesiune de formare a avut loc într-o croazieră în Marea Mediterană, în perioada 12 - 19 aprilie 2008, cu asistența IFOMENE (Institutul de Formare în Mediere și Negociere). 106 participanți au fost împărțiți în diferite ateliere de lucru pe două niveluri (începători și avansați). 17 formatori au fost prezenți. Legături importante s-au format între resortisanții din mai multe țări (Franța, Belgia, Germania, Marea Britanie, Bulgaria, Ungaria, Canada, Scoția). În timpul unei escale pe Riviera italiană, mediatorii italieni au fost primiți la bord, aprofundându-se cunoștințele despre mediere în Italia.

Conferința internațională “Premières assises internationales de la médiation judiciaire. La médiation, langage universel de résolution des conflits”, organizată între 16-17 octombrie 2009 la Paris, Palais du Luxembourg, de Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation – GEMME, în parteneriat cu Comisia Europeană, Ministerul Justiției și Libertăților din Franța, Curtea de Apel Paris, Curtea de Apel Québec, a fost prilejul constituirii Conferinței Internaționale de Mediere Judiciară. Stabilirea unei astfel de conferințe internaționale de mediere judiciară a fost ideea GEMME, reprezentat de d-na Beatrice Brenneur, și a unui judecător canadian, d-na Louise Otis. Au participat 250 de judecători, avocați, mediatorii, profesori universitari, din 27 de state. Scopul său a fost acela de a promova medierea internațională, concilierea și facilitarea. Acesta are ca membri asociațiile naționale și regionale ale judecătorilor și a celor care își exercită activitatea, în special în calitate de mediator, în cadrul unei instituții judiciare sau la cererea unei instituții judiciare. Sediul său este încă să fie definite.

Conferința internațională din luna octombrie Paris, în cadrul căreia s-au pus bazele CIMJ, a beneficiat de participarea domnului Jacques Barrot, la momentul respectiv Comisar European pentru Justiție și a domnului Ales Zalar, ministrul sloven al Justiției, ce a realizat o prezentare a modului în care funcționează medierea Slovenia.

GEMME își propune în următoarea perioadă strângerea legăturilor dintre judecătorii europeni interesați de funcționarea medierii, organizarea de seminarii pentru promovarea acesteia nu numai printre judecători, dar și printre avocați. În virtutea acestui demers vicepreședinta GEMME Beatrice Brenneur, împreună cu reprezentantul secțiunii române a GEMME au participat, fiind invitați, la Conferința anuală a Decanilor francezi din regiunile Angers-Tours. Vicepreședintele GEMME a prezentat avantajele medierii, reprezentantul secțiunii române a invocat necesitatea funcționării eficiente a modalităților alternative de soluționare a litigiilor prin prisma volumului de muncă a judecătorilor. Decanii prezenți au manifestat un feed-back pozitiv, o parte dintre aceștia fiind încă reticenti la funcționarea medierii. Se încearcă astfel prin demersuri constante promovarea medierii și a avantajelor incontestabile ale acesteia.

Secțiunea română GEMME implicată recent în proiectele asociației europene, este alcătuită la acest moment din 27 de judecători români interesați de funcționarea

medierii și de noutățile din domeniu, parte dintre aceștia activând în susținerea medierii prin organizarea de seminarii și conferințe.

Pornind de la rapoartele privitoare la volumul imens de cauze aflate pe rolul instanțelor din România (practic orice fel de litigiu ajunge în instanța de judecată) și a duratei, de destule ori nerezonabile, de soluționare a acestora, **Conferința internațională "Medierea în Uniunea Europeană. Stadiu și perspective"**, desfășurată la 29 octombrie 2010 la București, sub organizarea **GEMME – Secțiunea Română, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, Institutului Național al Magistraturii, Consiliului de Mediere, Academiei Române, Universității Creștine Dimitrie Cantemir București și Editurii Universitare**, susținute de partenerii media **Adevărul Holding, Avocatnet.ro, Centrul de Studii de Drept European, Revista Forumul Judecătorilor, Agerpress și Asociația Forumul Judecătorilor din România**, și-a propus să facă o prezentare a modului în care medierea funcționează cu adevărat în statele membre ale Uniunii Europene, precum și o prezentare a perspectivelor, în vederea promovării și aplicării sale pe scară largă.

Conferința a adus, față în față, pentru prima dată în România, în Aula Magna a Universității Creștine Dimitrie Cantemir, peste 400 de profesori universitari, judecători, procurori, avocați, mediatori, oameni politici.

Au luat cuvântul, în ordinea expunerilor: d-na **Corina-Adriana Dumitrescu**, rectorul Universității Creștine Dimitrie Cantemir, dl. **Dragoș Călin**, reprezentantul GEMME - Secțiunea Română, vicepreședinte GEMME, dl. **Gavin Lightman**, președintele GEMME, d-na **Florica Bejinaru**, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, dl. **Constantin Brânzan**, directorul Institutului Național al Magistraturii, d-na **Alina Bica**, secretar de stat, Ministerul Justiției, d-na **Anca Elisabeta Ciucă**, președintele Consiliului de Mediere, dl. **Ruben Murdanaigum**, secretarul general adjunct al GEMME, d-na **Beatrice Brenneur**, vicepreședinte GEMME, dl. **Michel Brenneur**, mediator, GEMME – Secțiunea franceză, dl. **Jaime Octavio Cardona Ferreira**, fost președinte al Curții Supreme de Justiție din Portugalia, reprezentantul GEMME – Secțiunea portugheză, d-na **Anne Martien van der Does**, vicepreședinte GEMME, dl. **Isidro Niñerola Giménez** reprezentantul GEMME – Secțiunea spaniolă, d-na **Dessislava Djarova**, judecatori, Sofia, reprezentanții GEMME – Secțiunea bulgară, d-na **Isabelle Bieri**, judecător, reprezentantul GEMME – Secțiunea elvețiană, d-na **Gabriela Calbureanu**, d-na **Katalin Barbara Kibedi**, membru în Comitetul Director al Asociației Naționale a Magistraților Pensionari din România, dl. **Constantin Adi Gavrilă**, director general al Centrului de Mediere Craiova, dl. **René Constant**, judecător, reprezentantul GEMME – Secțiunea belgiană, d-na **Cerasela Tănăsescu**, ESSEC România, dl. **Jacques Salzer**, profesor universitar dr., Paris și d-na **Sanda Lungu**, judecător, Curtea de Apel Craiova, GEMME – Secțiunea română. Moderatorul conferinței a fost ziaristul **Corina Dragotescu**.

Drept concluzie a conferinței, s-a arătat că promovarea înțelegerii reciproce între părți este de natură a armoniza relația cetățeanului cu societatea în care trăiește, iar modalitățile alternative de soluționare a litigiilor trebuie să pătrundă eficient în sistemul

judiciar și în modul de gândire al participanților la acest sistem, din orice poziție s-ar situa aceștia, fie ca sunt justițiabili, avocați ori magistrați.

În perioada 2011-2012, în România, proiectul coordonat de Ministerul Justiției, **“Promovarea medierii în cauzele transfrontaliere în materie civilă”**, va fi implementat în parteneriat cu Consiliul de Mediere – România, **Asociația Europeană a judecătorilor care sprijină medierea – GEMME**, Ministerul Justiției din Olanda, Ministerul Justiției din Bulgaria, Ministerul Justiției din Republica Moldova, Organizația nonguvernamentală MIKK, Germania.

Obiectivul acestuia îl reprezintă promovarea medierii în cauzele cu elemente de extraneitate, prin intermediul organizării de sesiuni de formare profesională pentru judecători, mediatori, reprezentanți ai instituțiilor centrale din statele membre participante, elaborarea unui ghid de bune practici pentru specialiști, precum și elaborarea și distribuirea unor broșuri de informare către publicul larg cu privire la avantajele folosirii medierii în cauzele cu elemente de extraneitate. Proiectul, având o durată de implementare de 20 luni, beneficiază de un buget total de 249.075 euro, dintre care 80% reprezintă finanțare europeană nerambursabilă.

Urmărind cu interes schimbările din domeniul medierii, secțiunea română GEMME dorește să adune judecători cu speranță și convingere că modalitățile alternative de soluționare a litigiilor vor pătrunde în sistemul judiciar și în sistemul de gândire a participanților la acest sistem, din orice poziție s-ar situa aceștia, cea de justițiabil, avocat ori magistrat.

4. Exemple de bune practici. Necesitatea încheierii Protocolului

Așa cum reiese din expunerea anterioară, medierea reprezintă o alternativă în soluționarea cu celeritate a cauzelor, pentru micșorarea nevoilor de suplimentare a resurselor umane și financiare. Pentru părți, reprezintă și o cale mai economică de soluționare a conflictelor și de reparare a pagubei produse (acordul poate prevedea și o plată eşalonată), în condiții de confidențialitate, cu posibilitatea sporită de reinsertie socială atât a infractorului cât și a victimei. Medierea nu trebuie privită numai ca o cale de descongestionare a justiției, prin soluționarea cu celeritate a proceselor, ci este o alternativă pentru eficientizarea activității justiției în ansamblul ei. Rolul medierii este important și în faza premergătoare actului de justiție în special pentru că poate preveni ca o parte a litigiilor să ajungă în instanță; astfel, mediatorii pot ajuta la degrevarea instanțelor într-o modalitate care depinde direct de activitatea lor profesională și nu numai prin acordurile depuse la instanțe, caz în care, pentru a se ajunge la mediere este strict necesar și sprijinul magistraților.

Ca principiu, medierea atenuează chiar rădăcinile unui conflict între două persoane, care ar putea provoca nenumărate alte conflicte judiciare.

Totuși, datele furnizate pentru anul 2010 de Consiliul Superior al Magistraturii sunt îngrijorătoare (*instanțele au încuviințat doar 258 de medieri în timpul proceselor*),

constatându-se *reticența justițiabililor în a recurge la procedura medierii* ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor.

Din informațiile primite de GEMME și Asociația Forumul Judecătorilor din România, instanțe precum Tribunalul Maramureș, Tribunalul Harghita și judecătoriile din raza sa teritorială, spre exemplu, au confirmat faptul că instituția medierii nu a fost folosită în nici un litigiu de pe rolul acestor instanțe în anul 2010.

Consiliul Superior al Magistraturii a concluzionat că **se impune o largă popularizare a medierii, ce este foarte puțin cunoscută de către justițiabili** și, din păcate, chiar și o parte însemnată a celor care au auzit în diverse ocazii "despre mediere" nu cunosc principiile, avantajele și procedurile medierii.

Mediatorii susțin că judecătorii nu au informat părțile asupra posibilității de a apela la mediere, nu au acordat termene pentru mediere și nu au trimis justițiabilii la ședințele de informare gratuită; în plus, există foarte puține instanțe care au avut și intenția și posibilitatea de a pune la dispoziție un spațiu corespunzător pentru desfășurarea informărilor gratuite privind medierea.

Medierea în domeniul judiciar, în anul 2010, a fost aproape inexistentă, mediatorii reușind să-și desfășoare activitatea mai mult în faza premergătoare apelării la justiție, prin eforturi proprii considerabile.

Pe de o parte, prezentul Protocol propune soluții referitoare la necesitatea informării cu privire la mediere a persoanelor interesate, precum și a părților care au dosare aflate pe rolul Curții de Apel sau al instanțelor din circumscripția acestora și care pot face obiectul medierii, conform legislației în vigoare.

Pe de altă parte, este necesară cooperarea privind organizarea de cursuri, seminarii etc. în legătura cu medierea la nivelul Curții de Apel, a tribunalelor și judecătoriilor din circumscripția sa, inclusiv în cadrul formării continue la nivel descentralizat. Potrivit **Protocolului încheiat între Institutul Național al Magistraturii și Consiliul de Mediere**, în domeniul formării continue, Institutul Național al Magistraturii s-a obligat să desfășoare un set de seminarii profesionale care să aibă ca tematică prezentarea generală a dispozițiilor legale în materia medierii și identificarea soluțiilor pentru problemele ivite cu prilejul aplicării în practică a acestora, în cadrul unor discuții interactive între magistrați și mediatorii.

Protocolul propune în sarcina Curții de Apel următoarele obligații:

- a) să participe cu resurse proprii în vederea pregătirii, promovării, desfășurării și evaluării activităților periodice prevăzute în prezentul protocol;
- b) să afișeze la sediul Curții de Apel și la sediile instanțelor din circumscripție Tabloul mediatorilor, care cuprinde numele și prenumele mediatorilor, precum și datele de contact ale acestora;
- c) să aloce spații la avizierul instanței și la compartimentele de lucru cu publicul pentru afișarea și distribuirea de materiale informative privind medierea;

d) să propună, prin reprezentanții săi, organizarea de activități specifice în domeniul medierii, în cadrul programelor de formare continuă descentralizată de la nivelul Curții de Apel și al instanțelor din circumscripția sa;

e) să informeze și să sprijine instanțele din circumscripție în vederea organizării diferitelor activități și manifestări publice din planurile de acțiune comune (conferințe, simpozioane, prezentări de cărți, proiecte, cercetări, informări cu privire la mediere etc.);

f) să realizeze studii de impact privind informația furnizată prin programele desfășurate în baza prezentului protocol;

g) să informeze, în scris, instanțele inferioare din raza de competență în legătură cu obiectivele protocolului și activitățile propuse în planurile de acțiuni comune;

h) să colaboreze cu Consiliul de Mediere pentru organizarea programelor stabilite prin obiectul prezentului protocol, conform prevederilor legale;

i) să promoveze instituția medierii și dispozițiile prezentului protocol, prin intermediul paginii web a Curții de Apel și a unui monitor electronic, în conformitate cu prevederile legale;

j) să utilizeze mass-media atât în comun cu Consiliul de Mediere, cât și separat, pentru mediatizarea acțiunilor ce formează obiectul prezentului protocol, conform prevederilor legale.

In concluzie, un astfel de protocol prezintă, de principiu, avantajul de a unifica și armoniza diversele soluții de colaborare cu mediatorii și asociațiile lor, adoptate de instanțele din raza teritorială a Curții de Apel.

Totodată, **pe termen scurt**, este de natură să ajute instanțele să își îndeplinească obligațiile prevăzute de actele normative indicate anterior, inclusiv Legea nr. 202/2010.

Pe termen mediu, presupunând și ca acest exemplu de colaborare va fi urmat și de celelalte curți de apel din România, încheierea Protocolului ar putea conduce la cunoașterea concretă a medierii și a implicațiilor sale, sporirea încrederii în mijloacele alternative de soluționare a conflictelor, precum și la degrevarea instanțelor de cauze extrem de numeroase și costisitoare pentru bugetul instanțelor, de o mai mică importanță, în care părțile apelează acum aproape exclusiv la instanțele judecătorești.

Amplasarea unor monitoare în localurile instanțelor din raza Curții de Apel, pe care să fie rulate, alături de informațiile obișnuite de interes public ale instanței, informații referitoare la mediere (acte normative, avantaje, dezavantaje, tabloul mediatorilor, scenete interpretate de actori profesioniști care să prezinte ședințe de mediere în civil, litigii de muncă, de familie etc.), reprezintă un mijloc modern și accesibil publicului larg¹⁰ în vederea popularizării medierii și, prin aceasta, a încercării reducerii volumului imens de activitate în instanțele din raza teritorială a Curții de Apel.

¹⁰ Universitatea "Nicolae Titulescu" din București a adoptat o soluție similară